

Rozhovor o návštěvě Franka Zappy v Praze roku 1990 s panem Mikolášem Chadimou

Naše skupina čítající tři členy, Terezu Nekvasilovou, Julii Franclovou a Ingrid Majerovou, si vybrala jako téma školního projektu návštěvu a koncert Franka Zappy v Praze.

Frank Zappa (1940 – 1993), americký zpěvák, kytarista, hudební skladatel, producent a filmař, byl jedním z velkých experimentátorů v dějinách rockové hudby. Jeho práce byla charakteristická nekonformním přístupem, volnými improvizacemi, experimentováním se zvuky, hudební virtuozitou a satirickým pohledem na americkou společnost. Ve své více než 30leté kariéře se věnoval několika hudebním žánrům. Kromě rocku, popu, jazzu (či jazz fusion) komponoval i klasickou hudbu. Jako sólový hudebník nebo se svou skupinou The Mothers of Invention vydal více než 60 alb. Je považován za jednoho z nejinnovativnějších a stylově nejrůznorodějších rockových hudebníků své generace.

Mikoláš Chadima je českým zpěvákem a především saxofonistou narozeným roku 1952 v Chebu. O Franku Zappovi poprvé slyšel ve svých 16 letech a jedna z prvních hudebních skupin, kterou byl součástí, s názvem Elektrobús, jím byla velmi inspirována. V roce 1990 se s výše zmíněným americkým hudebníkem setkal v hospodě U Bílého koníčka, kde s ním dokonce přes tlumočníka prohodil pár slov a utvrdil se ve své představě sympatického a otevřeného Američana. Více v rozhovoru níže...

TN: Dobrý den.

MCH: Dobrý den!

TN: Já jsem Tereza Nekvasilová, psala jsem si s vámi a ještě tu jsou mé dvě spolužačky - Julie Franclová a Ingrid Majerová.

JF: Dobrý den.

MCH: Ta tam ještě není, Majerová ještě nepřišla.

JF: Ona tu snad je, jenom nemá puštěnou kameru a mikrofon.

TN: Snad se to nějak podaří zprovoznit a já bych (mezitím) začala s otázkami, které jsem Vám přikládala do mailu. Jako první by mě zajímalo, kdy jste poprvé slyšel o Franku Zappovi...

MCH: V rádiu, v československém rádiu, v roce 1968. Jako úplnej puberták ještě, teda mladý člověk, abych vás nějak neurážel. A tam někdo pouštěl, já už si nepamatuju kdo, buď Petr Sís nebo Petr Černocký, to byli známí diskžokejové, album Lumpy Gravy od Zappovi kaopely Mothers Of Invention. Byl to naprostej úlet, protože to bylo něco úplně jinýho, než byli Beatles, 'Stouni', než bylo to, co se tehdy hrálo. Byl sem z toho u vytržení a asi mě to "zkazilo". (smích)

TN: A kdy jste se s ním teda poprvé setkal a za jakých okolností? Jestli to bylo poprvé v roce 1990 nebo už někdy dřív...

MCH: Až v tom prvním popřevratovém roce devadesát. Sice jsme svého času byli pozvaný na nějaký festivaly, kde měl třeba hrát i Zappa, ale já jsem nebyl od roku 1972, až do roku 1988 vlastníkem československého pasu. Neboť, tak zněla oficiální verze, nebylo v zájmu Československé socialistické republiky, abych vycestoval do zahraničí. Takže až v devadesátym.

TN: A byl jste u zrodu myšlenky pozvat slavného amerického hudebníka do Prahy?

MCH: Ne, to absolutně ne. Absolutně jsem nebyl u žádného zrodu, protože my, co jsme si před tím slavným převratem moc nezahráli, jsme si to po něm vynahrazovali. Na rozdíl od některých, co předtím hrát mohli a na hraní se po převratu vybodli a dělali politiku, případně byznys. Což u nás splývá často v jedno.

TN: A potom poslední otázka ode mě. Víte o nějakých střetech v souvislosti s ještě doznívajícím komunistickým režimem a příjezdem Franka Zappy, a jeho organizací?

MCH: Jste nějak špatně informovaní. Režim skončil tím, že komunisté v prosinci roku 1989 dobrovolně a definitivně předali moc. Chcete-li vzdali se moci a zvolili V. Havla prezidentem. I když... Ale to je irelevantní. Prostě komunisti to vzdali stejně snadno jako demokrati v osumačtyřicátym. Takže nevím, co by tomu mohlo bránit. Už v prosinci 1989 se začali vracet někteří emigranti (Kryl, Hutka...). Byť byl jejich návrat někdy komplikován jistými byrokratickými překážkami.

TN: Takže potom kontaktování Franka Zappy a celkově jeho příjezd na letiště asi proběhlo bez větších problémů.

MCH: Já nevím co by mohlo být za problémy, vždyť to byl živej Američan, kdo by se mu postavil. Kdo by si dovolil proti tomu zasáhnout. Vždyť to bylo organizovaný z Hradu a pod palcem to měl Michal Kocáb, který pozvání Zappy patřičně využil k tomu, aby se zařadil mezi, aspoň já to tak vidím, undergroundové hudebníky. Mezi něž samozřejmě nikdy nepatřil. Měl sice kdysi s Výběrem průšvih v Hradci a nějaké čas kapela nehrála, ale jinak za starého režimu vystudoval a fungoval velmi normálně. Kdyby se vám zdálo, že jsem na MK moc tvrdej, přiznávám, že ho nemám rád. Jen abyste věděly, že nejsem v jeho případě nestranný.

TN: Děkuju. To je ode mě všechno.

IM: Kdo se s Vámi na organizaci podílel?

MCH: Já jsem se na ničem nepodílel. Byl jsem jenom pozván jako spousta jiných, už si nevzpomínám kým, na setkání Zappy s československými rockery. Pokud se pamatují, všechno si držel pod kontrolou Kocáb, aby nedošlo k žádným rušivým momentům. K setkání došlo v klubu, baru

U Bílého koníčka a to bylo všechno. Já na organizaci takového setkání neměl čas, ani prostředky a koneckonců ani potřebné jazykové vybavení. To se fakt líp dělalo pod patronací Hradu.

IM: Jak byla celá událost návštěvy propagována, když na letišti při příjezdu čekalo asi 2500 lidí. Jak se stalo, že tam těch lidí čekalo tolik?

MCH: Samozřejmě, že se to rychle rozkecalo. A proč ne? Vždyť to nebylo nic tajného. To nebylo jako koncerty kapel “zpoza opony”, které se za minulého režimu nebály udělat neoficiální koncert v Československu k čemuž většinou využívaly tranzitní víza. Pokud se pamatují dobře, platilo tohle vízum dva, nebo tři dny.

IM: Takže se o to zasloužil pan Kocáb?

MCH: Havel Zappu oficiálně pozval. Poradce Hradu organizoval. Zasloužil se.

IM: A myslíte si, že Frank Zappa přispěl k rozvolnění nálady v ČSSR po pádu komunistického režimu? Co to pro vás jako občany nového demokratického státu znamenalo?

MCH: Pro občany to neznamenovalo nic. Svátek to byl pro jeho zdejší fanoušky, kterých nebylo málo. Frank Zappa byl hvězda pro nás, ale v Americe i u nás byl prostě mimo pop music, mimo velký show bynys. Jako my! :-). Akorát s tím rozdílem, že mohl normálně fungovat. Na rozdíl od nás v letech starého režimu hrál doma i po světě za slušný peníze, vydával desky. Ale byl v undergroundu, mimo hlavní média. Na letišti ho tehdy vítala nová velvyslankyně USA a neměla vůbec páru, co je Frankie zač!

K rozvolnění nálady tedy nedošlo. Nálada už byla rozvolněná. Kdyby Frank Zappa nepřišel, nic by se nestalo. Ale bylo to milé, pro nás jeho fanoušky, který mu fandili od 60. let. A nemohu si odpustit jednu poznámku. Abych pravdu řekl, já si až do jeho pozvání Hradem nevšiml, že by Michael Kocáb někdy řekl, že patří k Zappovým fanouškům. Najednou z něj byl fanoušek úplně největší! :-)

IM: Děkuju a já předám slovo dál Julče.

JF: Já bych se ráda zeptala, jestli si myslíte, že by se Frank Zappa opravdu mohl stát československým ministrem kultury, kdyby nestála v cestě americká vláda?

MCH: Nemoh' by se stát. Protože teď už se nerozhodovalo v Moskvě, ale ve Washingtonu. Několik týdnů působil za vlády OF jako vládní konzultant a vyvíjel i nějaké aktivity. Chtěl údajně udělat z Prahy středoevropskou Kristianii (Kristianie = alternativní prostor v Dánské Kodani.). Ale aby se stal ministrem kultury? Nejdřív by musel dostat československé občanství, což vlastně v revolučních době nebylo nic nemožného, ale U.S. administrativa ho nevydejchala ani jako vládního konzultanta, natož ministra kultury. Tak mu dal V. Havel alespoň titul kulturního atašé. Tím to vadlo. Doufám, že Frank

Zappa byl natolik inteligentní člověk, že by do takové funkce nešel (smích). Byla to podle mě jen taková fáma, která měla jistě propagační efekt pro OF, VH a MK. Nic víc.

JF: Je Zappova hudba pro vás osobně inspirací a ovlivnila vás v nějakém směru?

MCH: No samozřejmě (smích). Jak říkal Masaryk „nebát se a nekrást“. Hlavně teda v tom nebát se. Nebát se a nekrást, dělat vlastní muziku bez ohledu na komerční úspěch. Prostě stát se umělcem a dělat umění proto, že musíte, ne proto, že na tom chcete za každou cenu něco trhnout. Samozřejmě nás ovlivnil i jeho satirický a kritický pohled na Spojené Státy, na námi idealizovanou západní společnost.

Tady byl tlak na to, aby se nikdo moc neodlišoval. A ten tlak nebyl jen od režimu, ale i od velké části hudebníků a fandů. V tomhleto byl Zappa osvobozující. Ostatně jako i další, kteří sem přijeli ještě dřív než on. Např. Colosseum, Mike Westbrook Band, Chris Cutler s Art Bears, kterej ukázal, že se dá rock and roll dělat úplně jinak, než je v kraji zvykem. Že to může být i umění. Nejen zábava.

JF: Jaký je váš nejsilnější zážitek z toho, když jste potkal Franka Zappa?

MCH: No že jsem ho viděl živýho (smích) a že jsem s ním mohl přes tlumočníka (jsem němčinář a ne angličtinář) prohodit pár slov, byť z poměrně velké vzdálenosti. Samozřejmě vždycky člověka také mile překvapí, když zjistí, že hvězda, kterou měla ta naše alternativní scéna měla zbožštěnou, je vlastně úplně normálním člověkem a že to není žádný nafoukaný idiot (smích). Bylo to příjemné.

JF: Tak ještě poslední otázka. Kdybyste měl nakonec tohoto člověka v pár větách nebo klidně slovech charakterizovat, tak co byste o něm řekl a co na něm nejvíc obdivujete?

MCH: No strašně pilnej (smích). Strašně pilnej člověk. Skvělejší skladatel, aranžér! Nepsal jenom rock and roll, psal i vážnou hudbu. A to velice zajímavou. Proti mě úplnej stachanovec (smích)... já nevím, já jsem proti němu fakt dost líný (smích). Nevím, jak mohl zvládnout, udělat toho tak strašně moc. To vlastně na něm obdivuju nejvíc. A ten jeho odstup a kritický pohled na společnost. To stačí, ne? (smích)

JF: Určitě.

TN: Tak jo, moc děkujeme za rozhovor, to by bylo asi všechno. A hlavně strašně moc ceníme, že jste nám takhle vyšel vstříc a souhlasil jste s námi rozhovor udělat. A jestli byste souhlasil s tím, že bychom rozhovor sepsaly a poskytly našemu profesorovi na dějepis. Jestli s tím nemáte žádný problém.

MCH: Ne asi ne... Jo. Ještě doplnění. Já jsem si to napsal a chtěl jsem to říct, ale nějak k tomu nedošlo. Úplně k první otázce - že v rádiu, našem československém, pouštěli diskžokejové Franka Zappa. Rád bych řekl, že tehdy ještě neexistovala disco music. Na diskotéce se pouštěly desky

Beatles, Led Zeppelin, Doors, Jethro Tull... I Zappy! Tancovalo se na tuhle muziku. Ne na tu nablyštěnou.

TN: Ano, moc děkujeme za váš čas a loučíme se. Nashledanou!

MCH: Nashledanou!

JF: Nashledanou!

IM: Nashledanou!

Na doplnění a upřesnění nám pan Chadima doporučil svoji knihu Alternativa II. Podrobněji v ní píše o setkání s Frankem Zappou u Bílého koníčka a také o setkání s Rolling Stones v Rybárně.

Tímto rozhovorem jsme si oživily výuku dějepisu a seznámily se s událostí, která je pro mnohé krásnou vzpomínkou. Hudba Franka Zappy je velice zajímavá sama o sobě, plná tempa, energie a dynamických odstínů. Zároveň to není jen řada za sebou jdoucích not, ale hudba s velkým H, se smyslem a duší. Děkujeme panu Chadimovi za velice příjemný rozhovor a za jeho ochotu nám přiblížit osobnost jednoho z největších amerických hudebníků 20. století.